

ANJUMAN | КОНФЕРЕНЦИЯ | CONFERENCES

O'ZBEKISTONDA ILMIY TADQIQOTLAR:

DAVRIY ANJUMANLAR

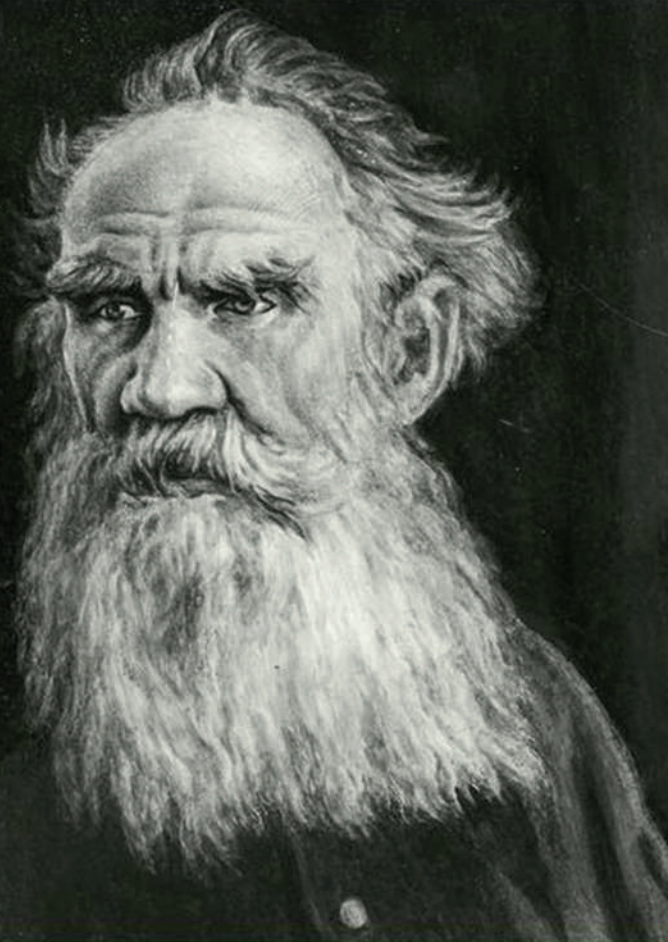
DAVRIYLIGI: 2018 | 2022 **2022**

УЧЕНЫЙ — ТОТ, КТО
МНОГО ЗНАЕТ ИЗ КНИГ;

ОБРАЗОВАННЫЙ — ТОТ, КТО
УСВОИЛ СЕБЕ ВСЕ САМЫЕ
РАСПРОСТРАНЕННЫЕ В ЕГО
ВРЕМЯ ЗНАНИЯ И ПРИЕМЫ;

ПРОСВЕЩЕННЫЙ — ТОТ, КТО
ПОНИМАЕТ СМЫСЛ СВОЕЙ ЖИЗНИ.

LEV TOLSTOY
(1828-1910)

ОКТЯБР**№45**

CONFERENCES.UZ

Toshkent shahar, Amir
Temur ko'chasi, pr.1, 2-uy.

+998 97 420 88 81

+998 94 404 00 00

www.tadqiqot.uzwww.conferences.uz

**ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ
ТАДҚИҚОТЛАР: ДАВРИЙ
АНЖУМАНЛАР:
25-ҚИСМ**

**НАЦИОНАЛЬНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ
УЗБЕКИСТАНА: СЕРИЯ
КОНФЕРЕНЦИЙ:
ЧАСТЬ-25**

**NATIONAL RESEARCHES OF
UZBEKISTAN: CONFERENCES
SERIES:
PART-25**

ТОШКЕНТ-2022

УУК 001 (062)
КБК 72я43

“Ўзбекистонда илмий тадқиқотлар: Даврий анжуманлар:” [Тошкент; 2022]

“Ўзбекистонда илмий тадқиқотлар: Даврий анжуманлар:” мавзусидаги республика 45-кўп тармоқли илмий масофавий онлайн конференция материаллари тўплами, 31 октябрь 2022 йил. - Тошкент: «Tadqiqot», 2022. - 9 б.

Ушбу Республика-илмий онлайн даврий анжуманлар Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегиясида кўзда тутилган вазифа - илмий изланиш ютуқларини амалиётга жорий этиш йўли билан фан соҳаларини ривожлантиришга бағишланган.

Ушбу Республика илмий анжуманлари таълим соҳасида меҳнат қилиб келаётган профессор - ўқитувчи ва талаба-ўқувчилар томонидан тайёрланган илмий тезислар киритилган бўлиб, унда таълим тизимида илғор замонавий ютуқлар, натижалар, муаммолар, ечимини кутаётган вазифалар ва илм-фан тараққиётининг истиқболдаги режалари таҳтил қилинган конференцияси.

Масъул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович, ю.ф.д., доцент.

1. Ҳуқуқий тадқиқотлар йўналиши

Профессор в.б., ю.ф.н. Юсувалиева Рахима (Жахон иқтисодиёти ва дипломатия университети)

2. Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар

Доцент Норматова Дилдора Эсоналиевна (Фарғона давлат университети)

3. Тарих саҳифаларидаги изланишлар

Исмаилов Ҳусанбой Маҳаммадқосим ўғли (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси)

4. Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни

Доцент Уринбоев Хошимжон Бунатович (Наманган муҳандислик-қурилиш институти)

5. Давлат бошқаруви

Доцент Шакирова Шохида Юсуповна «Тараққиёт стратегияси» маркази муҳаррири

6. Журналистика

Тошбоева Барнохон Одилжоновна (Андижон давлат университети)

7. Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар

Самигова Умида Хамидуллаевна (Тошкент вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

8.Адабиёт

PhD Абдумажидова Дилдора Рахматуллаевна (Тошкент Молия институти)

9.Иқтисодиётда инновацияларнинг туган ўрни

Phd Вохидова Мехри Хасанова (Тошкент давлат шарқшунослик институти)

10.Педагогика ва психология соҳаларидаги инновациялар

Турсунназарова Эльвира Тахировна (Навоий вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

11.Жисмоний тарбия ва спорт

Усмонова Дилфузахон Иброхимовна (Жисмоний тарбия ва спорт университети)

12.Маданият ва санъат соҳаларини ривожлантириш

Тоштемиров Отабек Абидович (Фарғона политехника институти)

13.Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши

Бобохонов Олтибой Раҳмонович (Сурхандарё вилояти техника филиали)

14.Тасвирий санъат ва дизайн

Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

15.Муסיқа ва ҳаёт

Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

16.Техника ва технология соҳасидаги инновациялар

Доцент Нормирзаев Абдуқайом Раҳимбердиевич (Наманган муҳандислик-қурилиш институти)

17.Физика-математика фанлари ютуқлари

Доцент Соҳадалиев Абдурашид Мамадалиевич (Наманган муҳандислик-технология институти)

18.Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар

Т.ф.д., доцент Маматова Нодира Мухтаровна (Тошкент давлат стоматология институти)

19.Фармацевтика

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

20.Ветеринария

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

21.Кимё фанлари ютуқлари

Раҳмонова Доно Қаххоровна (Навоий вилояти табиий фанлар методисти)

22. Биология ва экология соҳасидаги инновациялар

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

23. Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари

Доцент Сувонов Боймурод Ўралович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

24. Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

Phd доцент Қаҳҳоров Ўктам Абдурахимович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

25. География

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

Тўпلامга киритилган тезислардаги маълумотларнинг хаққонийлиги ва иқтибосларнинг тўғрилигига муаллифлар масъулдир.

© Муаллифлар жамоаси

© Tadqiqot.uz

PageMaker\Верстка\Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

ГЕОГРАФИЯ

1. Siddiqova Sayyora Muhammadjonovna
GEOGRAFIYA DARSLARIDA TABIIY QO'LLANMALAR 7

ГЕОГРАФИЯ

GEOGRAFIYA DARSLARIDA TABIIY QO'LLANMALAR

Siddiqova Sayyora Muhammadjonovna
Namangan Viloyati Norin tuman
19- maktab geografiya fani o'qituvchisi
941513587 sayyorasiddiqova@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada geografiya faninida foydalanishga qulay bo'lgan ko'rgazmalar, va qo'llaniladigan tabiiy orqali geografiya fanini o'qitish haqida ma'lumotlar berilgan bo'lib umumta'lim maktabi o'qituvchilari metodik qo'llanma sifatida foydalanish tavsiya etiladi.

Kalit so'zlar: O'zbekiston tabiiy geografiyasi, kolleksiyalar, tog' va dirlar, diorama, model, ekskursiya

Bugungi kun geografiya o'qituvchisi talim tarbiya jarayonida juda ham faol bo'lishi talab etilib, xar bir o'qituvchi haftalik tele eshittirishlar dasturini yoki internetdan yangi ma'lumotlar ko'rar ekan, ularning qaysi birini o'z o'quvchilariga tavsiya etishi, bu bilan birga ularga qanday ko'rsatmalar berishi kerakligi haqida o'ylab ko'rishi zarur. O'quvchilardan ko'rgan eshittirishlaridan bazi bir savollar tug'ilishi mumkin, bu savollarga o'qituvchi xojir javoblik bilan javob qaytarishi lozim. Xozirgi kunda Zamonaviy axborot texnologiyalari va o'qitishning texnik vositalaridan foydalanish talim jarayoniga joriy qilinib boshlandi. Ular kuyidagilar: Natural, modellar, diorama, panorama kullannmalardan foydalanish Bu kullannmalar urganiladigan obekt va narsalarning shakli, rangi bazan kattaligi xakida tugri va anik tasavvur xosil kiladi. Ayrim xolda karta, surat, sxema kabi qullannmalar xam ularning o'rniga o'tmaydi. uzlashtirib oladilar. Gerbariylar. Materiklar va ayrim ulkalarining tabiat zonalarini o'rganishda. O'zbekiston tabiiy geografiyasi balandlik mintakalarini o'rganishda o'simliklardan yig'ilgan gerbariylardan foydalaniladi. Gerbariy yig'ganda o'tlarning namunalari shikastlanmagan ildizi va mevasi (yoki urugi), daraxtlarning namunalari esa bargi, guli, mevasi va novdasining bir bulagi

Bilan olinishi lozim. Maktab atrofida usimlik namunalaridan xam gerbariylar tuplash mumkin. Gerbariylardan foydalanib dars utilganda usimliklarning xujalik

axamiyatiga xam tuxtab o'tish aksadga muvofikdir. Kolleksiyalar. Tabiiy geografiya kurslarida tog' jinslari, ayrim xududdagi foydali qazilmalar va ularning axamiyatini urganishda turli koleksiyalardan foydalaniladi. Kolleksiyalar – tog jinslari (granit, bazalt,qumtosh...), foydali qazilmalar (ko'mir, torf, temir, va miss rudalari...) va qurilish materiallari (shag'al, kui, gil) dan iborat bo'ladi.

Maktabda kolleksiyalarni ekskursiya vaktidaolingan tog' jinslari namunalaridan to'plash mumkin. Tuproq namunalari. O'zbekiston tabiiy geografiyasi kursini ruganishda 4 ta balandlik mintaqasi asosida tarqalgan tuproq namunalarini kursatish mumkin. Agarda imkoniyat bo'lmagan taqdirda chizmalardan ham foydalanish yaxshi natijalar beradi. Modellarining afzalligi shundaki, ular o'rganiladigan geografik obektzni aniq tasvirlab boradi. Modellar morfologik obekt (toglar, daryo vodiysi, qirg'ok tiplari, g'orlar, jarlar)Lar Bilan tanishtirishda qo'llaniladi. Bulardan tashkari, murakkab tabiiy geografik jarayonlarni

tushuntirishda xam modellardan foydalaniladi. Masalan, telluriy yordamida Yerning quyosh atrofida xarakati va yil fasllarining xosil bulishi

tushuntiriladi. Tabiat zonalarini, o'simlik va xayvonot dunyosini aks ettirishda

diorama va panoramalardan foydalaniladi. Diorama. Bu ikki planli manzaradan iboratdir. Yasash oddiy; masalan, O'rta Osiyo cho'l landshafti dioramasini yasash uchun kattaligi 20X20 sm li bita fanera, 5X10 sm li va 15X30 sm li karton, 1 kg alibastr yoki pape-mashe xamiri kerak buladi. Panorama. Panorama uch-to'rt manzaradan (xudi teatr dearatsiyasiga o'xshash) iborat bo'lib, yigma xolda tayyorlanadi. Panorama ichiga bazi bir xayvonlarning, odamlarning maketi

хам quyiladi. Geografiya ta'limi metodikasi nuqtai nazardan qaraganda, karta o'qitish vositasi sifatida 4 ta vazifani bajaradi:

1. O'rganish obyekti bo'lib xizmat qiladi

2. Ko'rgazmali qurol bo'lib xizmat qiladi

3. Geografik hodisalarni o'rganishda bilim manbai bo'lib xizmat qiladi

4. Karta geografiya ta'limida psixologik-pedagogik vazifani ham bajaradi. Ya'ni uning yordamida bilimlarni egallanishi, esda qolishi va ma'lum bir

tizimga tushishi yengillashadi. Yuqoridagi 4 ta vazifa kartani o'rganishda bir-birini to'ldiradi, mabodo ularning bittasi bo'lmagan taqdirda ham kartografik bilimlarini to'la egallash qiyin kechadi. Kartani o'rganish obyekti deyilganda uning yordamida xilmaxil geografik malumotlarni olishga tushuniladi. Karta faqat o'rganish obyektigina bo'lmay, balki kartani tushunishdek pedagogik maqsadga ham xizmat q

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Amaliy geografiya. A.Hayitov, M.Zulfiqorov. Toshkent -2008

2. Geografiya o'qitish metodikasi . maruzalar matni. Toshkent -2015

3. Ziyonet" Biblioteka Geografiya o'qitish metodikasi

4. O'zbekiston respublikasining ta'lim to'g'risidagi qonuni. Toshkent -2017.

5. www.ziyouz.com

ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ ТАДКИКОТЛАР: ДАВРИЙ АНЖУМАНЛАР: 25-ҚИСМ

Масъул мухаррир: Файзиев Шохруд Фармонович
Мусахҳиҳ: Файзиев Фаррух Фармонович
Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Эълон қилиш муддати: 31.10.2022

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000